

Projekat finansira
Europska unija

Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu ReLOaD

Empowered lives.
Resilient nations.

Analiza dodjele sredstava za civilno društvo iz budžeta Općine Vitez

Juni 2018.godine

Sadržaj

Lista tabela	2
Lista grafikona	2
Uvod	3
Situaciona analiza za Općinu Vitez	5
Određivanje prioriteta.....	5
Modeli (su)finansiranja	6
Analiza dodijeljenih sredstava.....	6
Monitoring.....	9
Zaključak.....	9
Preporuke	10

Lista tabela

Tabela 1. Pregled budžeta Općine Vitez za period 2015 – 2018. godine i alokacija sredstava za civilno društvo

Tabela 2. Pregled izdvajanja za boračka udruženja

Tabela 3. Pregled izdvajanja za sportske organizacije

Tabela 4. Objedinjen pregled dodjele sredstava za boračka udruženja i sportske organizacije

Tabela 5. Pregled izdvajanja za OCD u ukupnom udjelu i prema načinu (su)finansiranja

Lista grafikona

Grafikon 1. Pregled dodjele sredstava prema vrsti organizacije u periodu 2015. - 2017. godine

Uvod

Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu – ReLOaD, finansira Evropska unija (EU), a implementira Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP). ReLOaD je utemeljen na pozitivnim iskustvima projekta Jačanje lokalne demokratije (LOD), koji je u Bosni i Hercegovini provodio UNDP, uz finansijsku podršku EU, i koji služi kao primjer dobre prakse koja je ponuđena kao model za korištenje širom Zapadnog Balkana. Kao regionalna inicijativa, ReLOaD projekat se provodi u Albaniji, bivšoj jugoslovenskoj Republici Makedoniji, Bosni i Hercegovini (BiH), Crnoj Gori, Kosovu*¹ i Srbiji. Specifični cilj je jačanje partnerstava između lokalnih vlasti i civilnog društva na području Zapadnog Balkana, širenjem uspješnog modela transparentnog projektnog finansiranja organizacija civilnog društva (OCD)² iz budžeta jedinica lokalne samouprave (JLS)³, usmjerenog ka većem građanskom učešću u procesima donošenja odluka i unaprjeđenju pružanja usluga u lokalnim zajednicama.

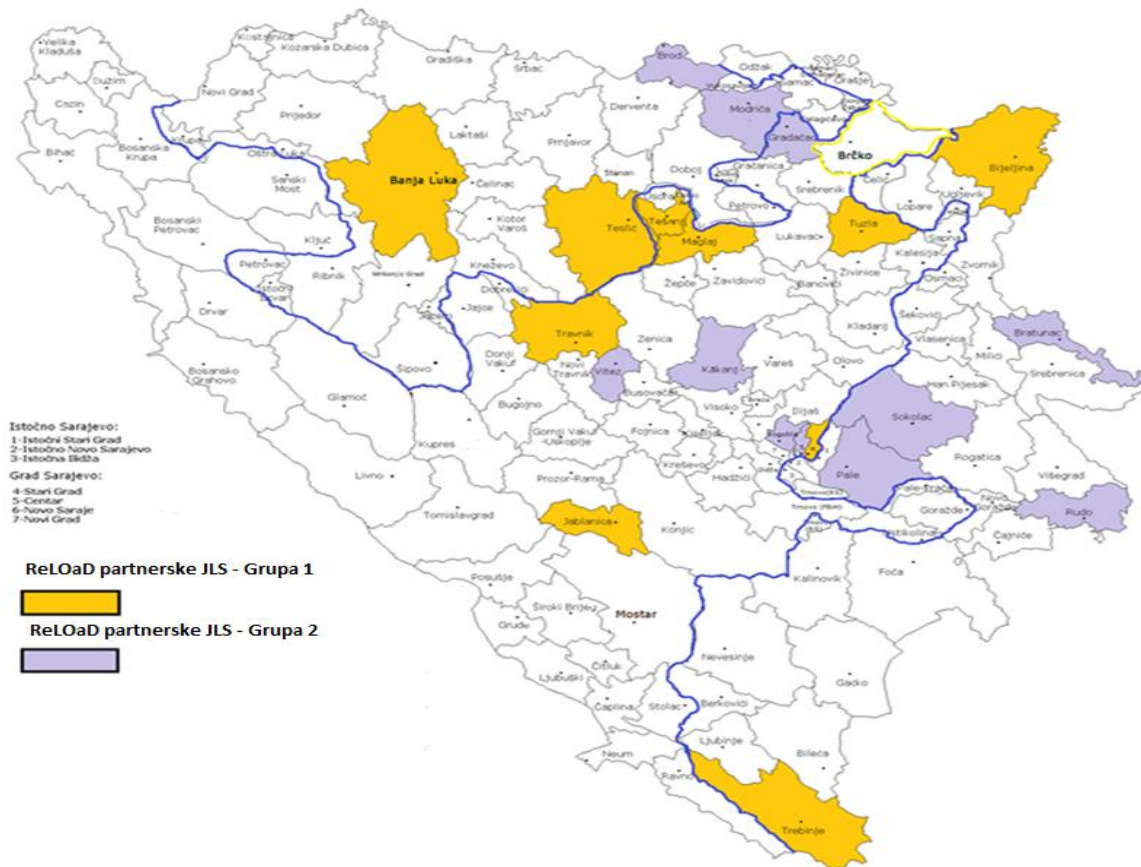
ReLOaD u BiH saraduje sa ukupno 21 partnerskom JLS. Prvih 10 JLS su odabrane putem direktnog poziva koji je bio otvoren samo za JLS koje su učestvovala u nekoj od prethodnih faza LOD projekta. Na ovaj način su odabrane: Banja Luka, Bijeljina, Jablanica, Maglaj, Stari Grad Sarajevo, Teslić, Tešanj, Travnik, Trebinje i Tuzla. Drugu grupu ReLOaD partnerskih JLS čine JLS koje su odabrane putem javnog poziva koji je bio otvoren za sve JLS u BiH koje nisu prethodno učestvovala u LOD projektu. JLS iz druge grupe su: Brod, Bratunac, Centar Sarajevo, Gradačac, Kakanj, Modriča, Pale, Rudo, Sokolac, Vitez i Vogošća.

¹*Ova oznaka ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom UNSCR 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj Deklaraciji o nezavisnosti.

² U kontekstu analize razlikujemo tri vrste organizacija civilnog društva: nevladine/neprofitne organizacije, sportske organizacije i boračka udruženja, (izuzimajući humanitarne organizacije, karitativne organizacije i vjerske zajednice). Radi lakšeg diferenciranja ovih triju organizacija, skraćenica OCD se koristi isključivo za nevladine/neprofitne organizacije i udruženja građana, a za sve tri vrste organizacija zbirno, koristi se termin – civilno društvo.

³ Jedinice lokalne samouprave su općine, opštine i gradovi te Distrikt Brčko. Svaki od navedenih termina se može ravnopravno koristiti za potrebe ovog dokumenta.

Slika1. Geografski prikaz ReLOaD partnerskih JLS

Jedan od ciljeva ReLOaD projekta je povećanje transparentnosti u dodjeli sredstava za civilno društvo u partnerskim JLS, te je ReLOaD inicirao izradu analize koja će utvrditi trenutno stanje postojećih praksi i procedura u svim partnerskim JLS. U skladu sa situacionom analizom pružiti će se odgovarajuće preporuke za unaprjeđenje transparentnosti u dodjeli sredstava.

U tom smislu, istraživanje je osmišljeno na način da, s jedne strane, utvrdi prakse koje se primjenjuju kako bi se izolovali najveći problemi kao zajednički sadržilac u svim JLS. S druge strane, istraživanje treba da omogući uvid u postojeće modele finansiranja u svakoj JLS kako bi se ponudio poboljšani okvir koji bi u srednjoročnom periodu unaprijedio praksu dodjele sredstava u cilju projektnog planiranja, implementacije i evaluacije projekata.

Struktura izvještaja bazirana je na utvrđivanju konkretnih finansijskih pokazatelja i stepena odstupanja od osnovnih principa LOD metodologije. Analiza je podijeljena na sljedeća poglavlja:

- određivanje prioriteta,
- modeli (su)finansiranja,
- analiza dodijeljenih sredstava,
- monitoring i evaluacija uspješnosti,
- zaključak,
- preporuke.

Određivanje prioriteta prema LOD metodologiji počinje na način da se definisanje tematskih oblasti radi u skladu sa strateškim razvojnim dokumentima i akcionim planovima kojima su utvrđene smjernice razvoja JLS. Na ovaj način se obezbjeđuje da će saradnja lokalne uprave sa civilnim društvom polučiti najveću korist za stanovništvo. Podrazumijeva se da su budžetska sredstva ograničena i da je u ovoj fazi važno na transparentan, racionalan i efikasan način smanjiti broj tematskih oblasti za projektne aktivnosti kako bi njihova provedba bila ciljana, mjerljiva i učinkovita. Ukoliko to nije slučaj, malo je vjerovatno da će sredstva biti usmjerena tamo gdje za to postoji najveća strateška potreba. U tom kontekstu, postoje bar dva značajna indikatora koja govore o (ne)postojanju uslova za prioritizaciju: stepen vezivanja projekata za usvojene lokalne strateške dokumente sa akcionim planovima i provedba redovnih konsultacije sa civilnim društvom u periodu izrade nacrtu budžeta za sljedeću godinu.

Analiza modela (su)finansiranja projekata omogućava uvid u praksu načina dodjele sredstava – direktno ili putem javnog poziva, pri čemu je vid dodjele putem javnog poziva značajan iskorak ka projektno utemeljenom obliku saradnje sa civilnim društvom.

Segmenti projektnih aktivnosti koji suštinski predstavljaju integralni dio cijelog projektnog ciklusa od kreiranja strategije, utvrđivanja prioriteta, dodjele finansijskih sredstava, do same implementacije projekta su i monitoring i evaluacija. Ukoliko svi koraci u ovom procesu nisu sistematski urađeni, teško je očekivati da dio monitoringa i evaluacije bude operativan. Cilj je bio da se kroz upitnik i intervju u partnerskim JLS poveća svijest o potrebi za unaprjeđenjem ovog segmenta projektnog ciklusa u srednjoročnom periodu.

Zaključak predstavlja sažetak uočenih nedosljednosti i primjera dobre prakse u JLS, a preporuke su date na osnovu situacione analize i prema generalnim koracima iz LOD metodologije.

Situaciona analiza za Općinu Vitez

Općina Vitez je još jedna od ReLOaD partnerskih JLS u kojoj oblast sporta zauzima natprosječan udio u alokaciji sredstava za civilno društvo. Boračka udruženja se (su)finansiraju u nešto manjem postotku od većine analiziranih ReLOaD partnerskih JLS.

Određivanje prioriteta

Općina Vitez posjeduje sljedeće strateške dokumente:

- Strategija integrisanog razvoja Općine Vitez 2014 – 2020
- Strategija omladinske politike 2016 - 2021
- Strategija komuniciranja Općine Vitez 2015 - 2020

Prema podacima dostavljenim od strane administracije u Općini Vitez, Strategija integrisanog razvoja Općine Vitez 2014 – 2020, nema akcioni plan, niti je za isti planirana izrada. Nadležna služba jednom godišnje podnosi načelniku izvještaj o realizaciji Strategije.

Za druga dva strateška dokumenta, akcioni planovi su u procesu izrade i finalizacija se očekuje 2018. godine, a u izradi je i Lokani ekološki akcioni plan. Zadnja verzija LEAP-a istekla je 2014. godine.

Na osnovu informacija iz općinske administracije, prioriteti se određuju na godišnjem nivou putem konsultacija strateških dokumenata i na osnovu „potreba građana“. Potrebe građana se identifikuju uvidom u pristigle u zahtjeve za podršku projekata koji se upućuju Općini.

Poredeći ovu praksu sa principima definisanim u okviru LOD metodologije, nameće se zaključak da proces nije baziran na sistemskoj analizi potreba Općine i strateškoj implementaciji ciljeva i to prije svega radi prakse prilagođavanja postojećem tržištu civilnog društva i njihovim aktivnostima ne strateškim smjernicama. Uočava se i nedostatak u nivou transparentnosti, budući da se ne sprovode šire konsultacije sa zainteresiranim stranama, a upitna je i osnova za mjerenja uspješnosti budući da ne postoji razrađen akcioni plan za Strategiju integrisanog razvoja.

Broj podržanih strateških oblasti na godišnjem nivou je 3 do 5 - ne računajući oblast sporta. Najveći broj projekata u periodu između 2015. i 2017.godine godine je iz oblasti kulture, u prosjeku 7. Slijede projekti iz oblasti okoliša, u prosjeku 3, izgradnje i razvoja lokalne zajednice 3, i politike mladih, 2. Nema informacija o broju projekata boračkih udruženja.

Modeli (su)finansiranja

Općina Vitez je u okviru učešća u ReLOaD projektu usvojila Odluku o načinu odabiru projekta nevladinih/neprofitnih organizacija po LOD metodologiji 30. maja 2018.godini. Dosadašnja situacija je bila da se dodjeljuje minimalni iznos putem javnog poziva, kako za OCD tako i za sportske organizacije, u odnosu na ukupno alocirana sredstva. Velika većina sredstava se dodjeljuje direktno na zahtjev. Svi projekti koji idu po javnom pozivu su projekti niske finansijske vrijednosti od 500,00 KM do 1.000,00 KM. Najčešće dodijeljen iznos je 650,00 KM.

Ne postoji pravilnik koji reguliše oblast boračkih udruženja niti pravilnik koji određuje način i kriterije za određivanje statusa organizacija od posebnog interesa. Boračka udruženja (su)finansiraju se direktno na zahtjev u stopostotnom iznosu.

Analiza dodijeljenih sredstava

Udio sredstava alociranih za civilno društvo u budžetu Općine Vitez učestvuje u rasponu od 5.2 do 6.5 sa blago opadajućim trendom. U poređenju sa većinom analiziranih ReLOaD partnerskih JLS, Općina Vitez je karakteristična po natprosječno velikom učešću sporta u ukupnim sredstvima od oko 68 posto, te minimalnim iznosima alociranim putem javnog poziva. Svi parametri za posmatrani period odlikuju se stabilnim vrijednostima i nema značajnih oscilacija kako u visini sredstava predviđenim za civilno društvo, tako i u proporcijama alokacije prema vrsti organizacije. Kretanje budžetskih sredstava i sredstava dodijeljenih civilnom društvu su u pozitivnoj korelaciji, sa većim intenzitetom rasta budžetskih izdvajanja u 2017.godini, odnosno 11.5 naspram 3.2 posto.

Tabela 1. Pregled budžeta Općine Vitez u periodu 2015 – 2018. godinu i alokacija sredstava za civilno društvo

Godina	Budžet Općine	Promjena	Ukupno civilno društvo	Promjena	% Civilno društvo	Sportske organizacije	Boračka udruženja	OCD
2015	6.241.000,00		389.930,00		6.2	264.995,00	52.800,00	72.135,00
2016	6.421.720,00	+2.9%	402.831,00	+3.3%	6.2	268.698,00	52.800,00	81.333,00
2017	7.259.000,00	+11.5%	390.161,00	+3.2%	5.3	266.930,00	52.800,00	70.431,00
2018 plan	8.286.000,00	+12.2%	428.000,00	+8.5%	5.2	305.000,00	52.800,00	70.200,00

Sva sredstva boračkim udruženjima dodjeljuju se direktno na osnovu zahtjeva. Udio sredstava alociran boračkim udruženjima u ukupnom iznosu za civilno društvo u posmatranom periodu je ujednačen i svake godine iznosi 52.800,00 KM.

Tabela 2. Pregled izdvajanja za boračka udruženja

Godina	Ukupno civilno društvo	Boračka udruženja	% Boračka udruženja	Direktno i na zahtjev
2015	389.930,00	52.800,00	13.5	100%
2016	402.831,00	52.800,00	13.1	100%
2017	390.161,00	52.800,00	13.5	100%
2018 plan	428.000,00	52.800,00	12.3	100%

Sportske organizacije se gotovo isključivo (su)finansiraju direktno putem zahtjeva, a proporcija sredstava dodijeljenih na osnovu javnog poziva za posmatrani period varira od 0.7 do 1.8 posto. I u ovom slučaju ne postoji značajna oscilacija kako u apsolutnim tako i u relativnim iznosima. Za oblast sporta se prosječno dodijeli 68 posto svih sredstva za civilno društvo.

Tabela 3. Pregled izdvajanja za sportske organizacije

Godina	Ukupno civilno društvo	Sportske organizacije	% Sportske organizacije	Direktno i na zahtjev	%Direktno i na zahtjev	Putem javnog poziva	% javni poziv
2015	389.930,00	264.995,00	68	260.995,00	88.5	4.000,00	1.5
2016	402.831,00	268.698,00	67	266.698,00	99.3	2.000,00	0.7
2017	390.161,00	266.930,00	68.5	261.960,00	98.2	5.000,00	1.8
2018 plan	428.000,00	305.000,00	71.2		100%		

Boračka udruženja i sportske organizacije zajedno učestvuju sa oko 80 posto dodijeljenih sredstava za civilno društvo. U Općini Vitez ovaj udio ne varira značajno između 2015. i 2017.godine, kao ni u planu za 2018. godinu.

Tabela 4. Objedinjen pregled dodjele sredstava za boračka udruženja i sportske organizacije

Godina	% Sportske organizacije	% Boračka udruženja	% Sportske organizacije i boračke udruženja
2015	68	13.5	81.5
2016	67	13.1	80.1
2017	68.5	13.5	82
2018 plan	71.2	12.3	83.5

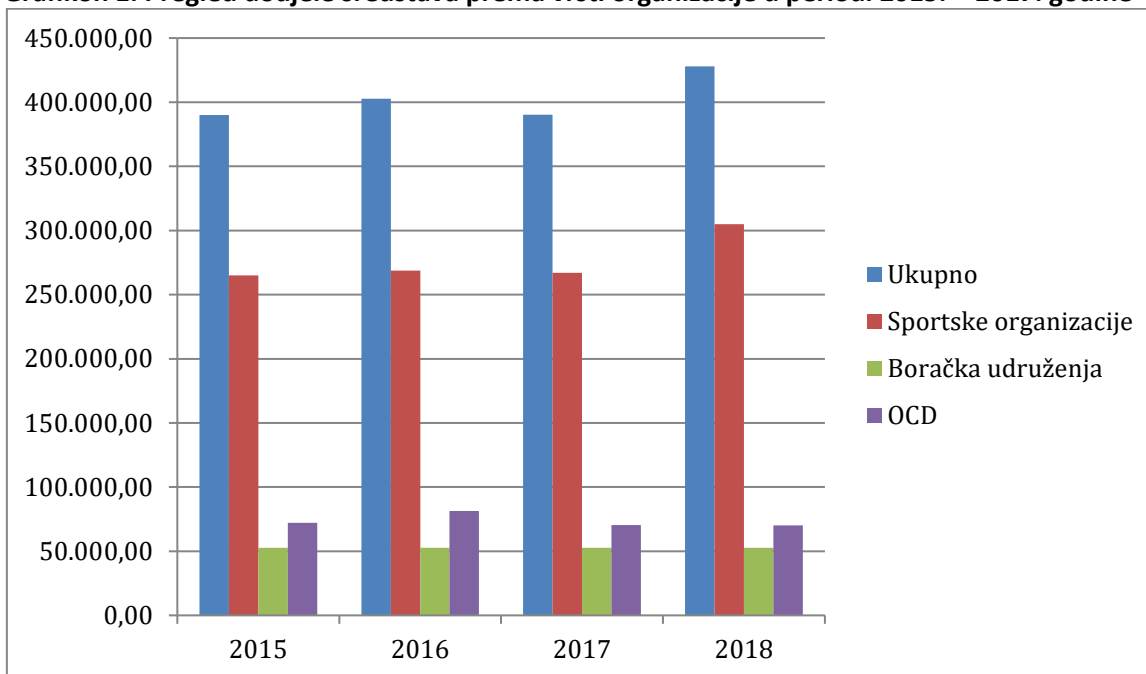
Sredstva namijenjena za OCD dosežu maksimalan udio namijenjen civilnom društvu u 2016. godini, i to od 20.2 posto, ili 81.333,00 KM. Od toga je 21.500,00 ili 20.2 posto dodijeljeno je putem javnog poziva, uglavnom za projekte kulturnih manifestacija sa maksimalnim iznosom od po 650,00 KM. I za ove vrste organizacija, nema značajnih oscilacija u visini iznosa niti u relativnom udjelu.

Tabela 5. Pregled izdvajanja za OCD u ukupnom udjelu i prema načinu (su)finansiranja

Godina	Ukupno civilno društvo	Ukupno OCD	% OCD	OCD po javnom pozivu	OCD direktno i na zahtjev	% OCD po javnom pozivu
2015	389.930,00	72.135,00	18.5	7.000,00	65.135,00	9.7
2016	402.831,00	81.333,00	20.2	21.500,00	59.833,00	26.4
2017	390.161,00	70.431,00	18.1	14.000,00	56.431,00	19.8
2018 plan	428.000,00	70.200,00	16.4			

Grafikon ispod predstavlja slikovit prikaz kretanja sredstava u oblasti civilnog društva. Rast ukupnog iznosa odražava se u većoj alokaciji sredstava na projekte sportskih organizacija, dok boračka udruženja i OCD učestvuju sa gotovo nepromjenjivim udjelima.

Grafikon 1. Pregled dodjele sredstava prema vrsti organizacije u periodu 2015. – 2017. godine

Monitoring

Prema podacima prikupljenim od strane općinske administracije, monitoring se sprovodi sporadično, na način da je jedan službenik angažovan na terenskim posjetama projektnim aktivnostima ukoliko postoji procjena da bi to bilo od koristi. Ne provode se monitoring posjete organizacijama čiji projekti se finansiraju i u skladu s tim ne sačinjavaju se ni monitoring izvještaji. Općinskom vijeću se podnosi informacija o realizovanim aktivnostima na godišnjoj osnovi. Unutar te informacije se navodi procjena uspješnosti implementiranih projektnih aktivnosti tokom godine.

Zaključak

U sferi saradnje sa civilnim društvom, Općinu Vitez karakterišu tipični izazovi koji prate čitav projektni ciklus. Određivanja prioriteta se ne sprovodi na transparentan i pravovremen način, na osnovu akcionih planova i u cilju ostvarivanja strateških ciljeva. Projekti se uglavnom osmišljavaju prilagođavanjem tržištu civilnog društva i njihovom obimu djelovanja koji je u najvećoj mjeri iz oblasti kulture. Sve organizacije u najvećoj mjeri se (su)finansiraju putem zahtjeva, a u minimalnim iznosima OCD i sport putem javnog poziva. Projekti bazirani na javnom pozivu imaju simboličan značaj, iz čega proizlazi i slab motiv za jačanje aktivnosti u fazi monitoringa i evaluacije učinka.

Preporuke

- Osigurati provedbu Odluku o načinu odabiru projekta nevladinih/neprofitnih organizacija po LOD metodologiji;
- Otpočeti aktivnosti na utvrđivanju užeg broja prioriternih oblasti za (su)finansiranje OCD kroz konsultaciju strateških dokumenata, procjenu potreba s obzirom na budžetska ograničenja i kroz široke, javne konsultacije sa civilnim društvom i građanima;
- Potrebno je sprovesti aktivnu i sistematsku kampanju kako bi se obezbijedio što veći, neophodan odziv u učestvovanju u određivanju tematskih prioriteta u široj lokalnoj zajednici;
- Odlukom odrediti da se za sportske organizacije i boračka udruženja sredstva alociraju putem javnog poziva minimalno u iznosu od 50 posto ukupnih sredstava za ove oblasti;
- Podići donje vrijednosne pragove za OCD projekte na minimum 3.000,00 – tri puta veći iznos nego trenutno maksimalni iznos;
- Uporedo sa aktivnostima izrade akcionih planova i vezivanja prioriteta sa strateškim ciljevima, te uvođenja prakse (su)finansiranja OCD projekata po osnovi javnog poziva koji sadrži logički okvir rada, pristupiti sistematskom provođenju programskog i finansijskog monitoringa;
- Uspostavljanje obaveze izvještavanja o aktivnostima i rezultatima projekata civilnog društva Općinskom vijeću na sistematizovan način a ne samo o utrošku sredstava. U ovim izvještajima trebaju biti jasno prezentirani podaci o iznosima koji su dodijeljeni civilnom društvu za određene projekte, na koji način se ti projekti uklapaju u strateške dokumente Općine, broju korisnika i konkretne rezultate projekta;
- Gore navedene izvještaje objavljivati na web stranici Općine i to na način da bude lako dostupno za posjetioce stranice.